

Wolontariat w pigułce

Wolontariat to dobrowolne, świadome i bezpłatne działanie na rzecz innych, wykraczające poza więzi rodzinno-przyjacielsko-koleżeńskie.

Wolontariusz to osoba, która ochotniczo bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Wolontariat może przyjąć formę formalną i nieformalną. Ta pierwsza odbywa się w ramach organizacji pozarządowych i instytucji publicznych. Forma nieformalna dotyczy osób prywatnych.

Co można robić w ramach wolontariatu:

- pomagać dzieciom w nauce lub organizować im wolny czas,
- wspierać osoby chore w szpitalach, DPS-ach, Domach Dziecka, osoby z niepełnosprawnościami, starsze, samotne,
- pomagać w organizacjach w pracach biurowych, administracyjnych, projektowych,
- zajmować się tłumaczeniem tekstów z i na język obcy,
- służyć pomocą w bibliotekach, muzeach, domach kultury,
- pomagać w organizacji festynów, konkursów, wydarzeń kulturalnych, imprez sportowych,
- zajmować się zwierzętami,
- prowadzić działania promocyjne w internecie, administrować stroną www organizacji,
- tworzyć projekty graficzne, reklamowe.

Jakie placówki mogą nawiązać współpracę z wolontariuszami?

- organizacje pozarządowe, przede wszystkim fundacje i stowarzyszenia,

-
- spółdzielnie socjalne,
  - organy administracji publicznej np. urzędy wojewódzkie lub miejskie, ministerstwa, a także jednostki im podległe i przez nie nadzorowane np. szpitale, szkoły, biblioteki, domy kultury, galerie sztuki, ośrodki pomocy społecznej,
  - osoby prawne i jednostki organizacyjne Kościoła katolickiego i innych kościołów lub związków wyznaniowych, np. parafie, zakony, bractwa religijne,
  - stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, np. związki gmin, powiatów,
  - spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami, które:
    - nie działają w celu osiągnięcia zysku,
    - przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych,
    - nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Placówki te mogą angażować do pomocy wolontariuszy jedynie przy swojej działalności statutowej, szczególnie działalności w sferach pożytku publicznego (wymienionych w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego).

Uwaga

Nie wolno jednak wolontariuszom podejmować działań przy pracach związanych z działalnością gospodarczą. Wyjątkiem są tu podmioty lecznicze (w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej - są to także hospicja prowadzone przez organizacje pozarządowe) w zakresie wykonywanej przez nie działalności leczniczej, która może być tylko działalnością gospodarczą - oznacza to, że mogą one można korzystać z pomocy wolontariuszy także do prowadzonej działalności gospodarczej.

Co motywuje wolontariusza do działania?

Jest motywacja „wewnętrzna”, czyli postępowanie zgodnie ze swoimi przekonaniem, według własnego systemu wartości, spełnianie osobistych potrzeb, poszukiwanie i wybór takich zadań, których realizacja prowadzi do osiągnięcia zamierzonych celów. Tego rodzaju motywacja ma efekt długofalowy.

Jest również motywacja „zewnętrzna”, czyli wszelkie działania innych osób, zmierzające do zachęcenia wolontariusza do aktywności.

Jakie są korzyści z działań wolontaryjnych?

Można je podzielić na trzy obszary.

Pierwszy to obszar korzyści dla wolontariusza:

- wzrost poczucia własnej wartości,
- satysfakcja z niesionej pomocy, uczucie bycia potrzebnym,
- odskocznia od życia rodzinnego i zawodowego, od rutyny dnia codziennego,
- kontakt z drugim człowiekiem, poznawanie nowych ludzi,
- rozwój intelektualny, poszerzanie horyzontów,
- realizacja pasji,
- poznanie mechanizmów działania organizacji pozarządowych,
- budowanie porozumienia międzypokoleniowego.

Drugi obszar to korzyści dla odbiorców pomocy:

- pomoc w życiu codziennym,
- łagodzenie cierpienia, smutku, samotności,
- sposób na nudę i rutynę, wypełnienie wolnego czasu,
- kontakt z drugim człowiekiem,
- integracja międzypokoleniowa.

Trzeci obszar to korzyści dla organizacji:

- popularyzacja działalności organizacji pozarządowych,
- realizacja działań statutowych,
- droga dotarcia z informacją do osób potrzebujących pomocy,
- nowe, innowacyjne pomysły w funkcjonowaniu organizacji.

Kto może być wolontariuszem?

- każdy, jeśli tylko ma chęć do zaangażowania się w różnego typu inicjatywy,
- osoby pełnoletnie, a także osoby poniżej 18 roku życia, jednak wówczas zgodę muszą wyrazić ich rodzice lub opiekunowie prawni.
- obywatele Polski oraz cudzoziemcy, którzy legalnie przebywają na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,
- osoby bezrobotne, a co jest istotne: nie tracą one wówczas prawa do zasiłku,
- osoby z niepełnosprawnościami, pod warunkiem, że ich stan zdrowia na to pozwala.

Każdy może być wolontariuszem, lecz nie każdy wszędzie.

Jakie kwalifikacje musi posiadać wolontariusz?

Wolontariusz co do zasady może wykonywać każdą czynność. Jeśli jedna przepisy prawa wymagają do wykonania danej czynności określonych kwalifikacji/uprawnień, to wolontariusz musi je posiadać. Przykładowo: by być kucharzem trzeba mieć badania SANEPID-u, by być wychowawcą kolonijnym – należy mieć ukończony kurs wychowawcy kolonijnego.

Jakie są obowiązki wolontariusza?

- wykonywanie zadań zgodnie z postanowieniami porozumienia,
- dbałość o powierzony majątek,
- odpowiedzialność za szkody powstałe na skutek własnego działania

Jakie są obowiązki organizacji/institucji?

- poinformowanie wolontariusza o przysługujących mu prawach i ciężących obowiązkach
- wystawienie wolontariuszowi pisemnego zaświadczenia, potwierdzającego czynności wykonywane w ramach wolontariatu,
- na prośbę wolontariusza wystawienie pisemnej opinii o wykonywaniu zadań przez wolontariusza,
- informowanie wolontariusza o ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa wynikającego z wykonywanych przez niego czynności oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami,
- zapewnienie wolontariuszowi odpowiednich środków ochrony indywidualnej w zależności od rodzaju świadczeń i zagrożeń związanych z ich wykonywaniem,
- pokrywanie kosztów podróży służbowych i diet, lecz wolontariusz może zwolnić korzystającego z tego obowiązku, ale tylko w formie pisemnej. Często treść takiego zwolnienia stanowi część porozumienia.

Porozumienie wolontariackie

Porozumienie jest umową cywilnoprawną. Musi zawierać: zakres, sposób, miejsce i czas wykonywania świadczeń przez wolontariusza, oraz warunki rozwiązania porozumienia.

Jeżeli porozumienie wolontariackie zawarte jest na okres krótszy niż 30 dni kalendarzowych – może mieć formę ustną lub pisemną. Jeżeli natomiast jest zawarte na powyżej 30 dni kalendarzowych, wówczas musi mieć formę pisemną.

Ubezpieczenie wolontariusza

Ustawa o wolontariacie nakłada na korzystającego (organizację) obowiązek zapewnienia wolontariuszowi ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Wolontariuszowi, który pełni wolontariat przez okres nie dłuższy niż 30 dni, korzystający zobowiązany jest zapewnić ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW).

Jeśli czas współpracy jest dłuższy niż 30 dni, ubezpieczenie NNW jest gwarantowane przez państwo polskie na podstawie znowelizowanej tzw. małej ustawy wypadkowej (ustawa o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach). W takiej sytuacji konieczne jest podpisanie z wolontariuszem porozumienia o współpracy wolontariackiej, która jest niejako promesą polisy ubezpieczeniowej.